

Etnografik Metin Yazımında Biyografilerin Çalışılması:

Etnografik alan çalışmalarında kaynak kişilerin yaşam öykülerinin alınması, yöntemin önemli parçalarından biridir. Bu nedenle Etnografik Metin Yazımı dersinde öğrencilerin yaşam öyküsü çıkarmaları ve bunları araştırma sorunu ile ilişkilendirmeleri beklenmektedir. Öğrencilerin etnografik görüşme yardımıyla elde ettikleri biyografi örnekleri derste birlikte değerlendirilmektedir.

Örnek Biyografi Metni 5:

Sizi yakından tanımamız için kendinizden bahsedebilir misiniz?

İletişim çıkışlıyım aslında ama üzerine davranış bilimleri, onun üzerine de yönetim bilimleri ve şimdi de 2. Doktora psikoloji hem de klinik psikoloji olarak devam ediyorum. Eğitim benim için çok kıymetli, hep eğitimin içinde olmak istedim. Bunun için yıllardır tırnaklarımı kazıyarak eğitimci olmak benim için büyük bir mutluluk. Neden? Çünkü bu mesleği taşımak (eğitim meşalesini) taşımak çok önemli. Ben köy enstitülü eğitimci bir babanın kızıyım. Eğitimci bir babanın kızıyım. Hani derler ya küçükken ne olacaktın, hayalindeki mesleğin nedir? Küçükken ne olacaktım; kesinlikle öğretmen olacaktım. Niye? Çünkü 3 abla öğretmen, bir baba öğretmen. Benden ne olmazdı eğitimci dışında bir şey olmazdı.

Üniversiteye başlamadan önceki öğrenim hayatınız ile ilgili bilgi verebilir misiniz? İlkokul ve lise hayatınız nasıl geçti?

İlkokul hayatım dediğim gibi babamın bahçesinde yani bir ilkokul düşünün lojmanın içinde olan... İlkokul hayatım sadece sürekli zil sesleriyle, bayrağın pazartesi günü göndere çekilip cuma günü indirilmesiyle geçti. İlkokul bitene kadar babam Bolu'da görev yapıyordu o zaman kendi memleketinde, ilkokul orada bitti sonrasında aslında Bolu'da ortaokul ve lise olmasına rağmen benim çocuklarım büyükşehirde eğitim alsınlar diye (hep bizim kentte okumamızı istediği) için önce İstanbul macerası başladı. İstanbul'a gönderdiler beni, Üsküdar kız lisesine, orta birdeyim daha çok küçücük düşünsene daha yatağını toplamayı öğrenememiş çocuk olarak yaklaşık herhalde 1 ay kadar kaldım. 1 ay boyunca hafta sonları onlar gelip gidiyordu, en sonunda geldiklerinde beni derleyip toplayıp aldılar geri getirdiler. Ne onlar benim yokluğuma dayanabildi ne de ben onların yokluğuna dayanabildim sonra orta ikide de Ankara serüveni başladı. Ablalarım Ankara'da olunca buraya geldim yaklaşık 3 yıl yatılı okudum, Yenimahalledeki okulda o zaman adı Halide Edipti. O

zamanlar rahmetli babacım dayanamadı benim böyle ayrı yaşamama emekli oldu Ankara'ya yerleşti ondan sonra Ankara serüvenimiz başladı.

Üniversiteye başlayıp yetişkinliğe adım attığınız zaman hayatınızda ne gibi değişiklikler oldu?

Aslında biraz farklı yaşadım hayatımı. Normalde liseden mezun olduktan sonra ben tam Dil, Tarih ve Coğrafyayı kazanmıştım, coğrafya hastasıydım çok severdim çünkü Ali Höke vardı. Hiç unutmam kaç yıl oldu ama en az 20 küsur yıl önce Ali Höke vardı ortaokuldaki öğretmenim onun sayesinde coğrafyayı sevmiştim ondan sonra coğrafya öğretmeni olacağım diye tam Dil, Tarih ve Coğrafyayı kazandım o sene hayatıma giren başka bir güzellik oldu. Şimdiki kızımın babasıyla(tabii gönül işleri içine girince) yurtdışına gidilmesi durumu oldu. Evlilik olunca yurtdışı gündeme geldi, yurtdışı gündeme gelince evlilik vasıtasından, özel yaşamdan dolayı ben gittim sonra kızım dünyaya geldi. Kızım dünyaya geldikten sonra 3 yıl yurtdışında okudum. Orada okurken boş geçmedi zaman, şimdiki iletişimci olmamın tohumları belki de orada atıldı. Alınan sertifika programları, iletişim etkinlikleri ve eğitime dair birçok sertifika programı orada alındı. Ülkeye döndükten sonra dedim ki, ben tamam eğitimci olabilirim ama bunun için tabii ki bir belgenin olması gerekiyor ve sen istediğin kadar konferansını yap, eğitimciliğini yap bunun belgelendirilmesi gerekiyor, senin bir otorite sayılabilmen için. Tam ben bu arayış içerisindeyken devletçi bir babanın kızı olduğum için böylece devlette çalışma merakı bize hep empoze edildi. Devletin güvencesi şimdi öyle değil tabii şimdiki dönemde özellerde en az devlet kadar kıymetli ama bizim dönemimizde biraz daha devletçi bir kafadaydık hatta profilimde de çok yakın tarihe kadar 'Devletçi bir babanın kızı' yazardı. Sonra o dönemde devlet kurumu olan TÜİK girdi devreye ve orada yaklaşık 8-9 yıl kadar çalıştım ama geçici bir kadroydu o. O dönemde ki kadrolar verilecek diye girdiğim kadro 9 sene kadar sürdü. 9 senenin sonrasında başka bir kuruma geçiş yaptım ama tabii o süreçte benim eğitimci kimliğim başlamıştı ve okul serüveni sonucunda diplomalı eğitimci olmuşum. Okul bittikten sonra memuriyet ile devam ediyordum ki Kültür Bakanlığından teklif geldi. Hem eğitimci olunca hem de Kültür Turizm renklidir diye oraya geçiş yaptım. Akademik serüvenimde orada başladı aslında şöyle ki üniversite bitmişti, üniversitenin akabinde taçlandırmak lazım ama bu süreçte de deli gibi konferanslara gitmeye devam ediyordum. Şehir dışına gidiyorum,

12 hocanın teklif edildiği TRT çatışında, mesela 11 tane profesör var 1 tane ..... ve hiçbir titri yok yani ne doktorası var ne de yardımcı doçentliği var, profesörlüğü hiç yok. Kendi kendime dedim ki artık yaptıklarım yetmemeye başladı demek ki üniversite de yetmiyor o noktada. Ben bir şeyleri hep önce yaptım sonra altını doldurdum yani Rabbim öyle lütuflarda bulundu bana sonra dedim bu böyle olmayacak akademisyenliğinde bir taraftan eş zamanlı gitmesi gerekiyor. O dönemde de Bakanlıkta 4 Bakanla çalıştım, hep yönetim kadrosuyla çalıştım. Bakan danışmanı, yardımcısı olarak çalıştım. Alttan da sürekli destekleyici, akademik koşulları yerine getirmeye çalıştım. Master başladı ama ondan önde yüksek lisans Gazide başladı. Gazi iletişimde yüksek lisans yaptım sonra Gaziden Ankara üniversitesine geçiş yaptım. Ankara üniversitesinde yüksek lisans bittikten sonra doktora başladı Ankara üniversitesinde, çok keyifli yıllardı o zamanlar... Doktoranın bir an önce bitmesi çok gayret sarf ettim çünkü başıma bir an önce 'DR' ibaresini almam gerekiyordu. Dediğim gibi şehir dışlarına eğitimlere gidiyoruz her gittiğimiz kadroda bir ben titri olmayan olarak gidiyorum ama başarılı işlere imza atıyorduk. Akademik kadroda da biraz şeyler vardır. Hiç unutmuyorum genel müdürlüğe iş teklifi vermiş bir firma akademik kadroyu getirin bana demiş, Genel müdürün masasına kadro yayılmış demiş ki hepsi tamam bu ..... kimdir? Sonrasında bu kurumda 5 yıl eğitim verdim. Bütün hocalar mülakata alındı. İlk 3'e kaldım önce ardından ilk 3'ten sonra da 1'e kalınca yıllarca onların eğitimcisi oldum. Türkiye'nin protokol anlamında tepeden ikinci bir konumda. İsmi vermeyeyim dedim ama Mecliste 5 yıl eğitimci olarak çalıştım bu da güzel bir imzaydı. İşini çok seviyor olarak yapmak sanıyorum böyle güzel hediyeler getiriyor. Devlet kurumlarında vermiş olduğum eğitimler bana hep çok keyif verdi. Şehir dışına gidiyorum eğitimlere, buradaki eğitimlerimizi de planlıyoruz gecenin son uçağıyla geliyorum 1.30da eve, sabah 6.30 - 7de tekrar işe geliyorum. 7 gün çalışıyorum, sekizinci günü arıyorum ve bulduğuma da inanıyorum çünkü insanlar normal 6'da işten çıkarken ben gece 23.00'lara kadar çalışıyorum bu sekizinci günün tanımı bence. Severek yaptığınız için ancak bu kadar göğüsleyebiliyorsunuz.

Çocukluk halinizle şimdiki haliniz arasında ortak noktalarınız var mıdır?

Vardır. Bu bir örüntü, bak farkında mısın zincir olduğu için her bir halka bir öncekini destekliyor çocukluk halimde. Mesela şimdi bana sahneye çıktığımda protokol, zarafet ve adabı muaşeret anlatırken, iş kültürünü anlatırken nereden çıktı bu diyorlar, diyorum ki Çerkez bir

annenim, köy enstitülü bir babanın çocuğu olunca ister istemez evde hem disiplin görüyorsunuz hem saygıyı görüyorsunuz hem de eğitim evi olunca 3 tane abla, 4 tane eğitimci evde olunca işte çocukken şimdiki eğitimcilikte 8 gün eğitim yapmış olmak inanılmaz ve bence de bağlantılı.

Uzun zamandır yapmak isteyip ama yapamadığınız şeyler oldu mu?

Evet oluyor. Neden oluyor! Çünkü öteliyoruz hayatı. Özelimiz olunca erteliyoruz biraz biraz. Mesela biz bir plan program yaptık. Ramazan bayramlarında yurtdışı gezisi yapalım gibi böyle olunca sizin hayalinizde güzelleşiyor. Bu sen bunu yaptık o zaman bir sene daha sevgiyle çalışıyorsunuz. Çünkü bir senenin sonunda planladığımız, o özelinizdeki tatile gideceksiniz, tatile giderken yanınızda en sevdiğin canın olacak, onunla bir on gün geçireceksiniz. Onun dışında bana hayalimi sorsalar, mesleğimi hayalime bile sokamazdım. Hayalimi yaşıyorum aslında.

Sizi derinden etkileyen bir kitap ya da film oldu mu? En çok hangi tür kitapları okumayı seversiniz?

İlk aklıma gelen belki toplumsal alanda çok genel bir kitap ama Elif Şafağın Aşk'ı oldu. Tasavvuf kitapları da beni genelde etkiler. Mesleki alanda yerli kitapları ve yabancı çeviri kitaplarını da çok seviyorum. Mesleğimde yabancı kaynaklardan çok faydalanıyorum. Bir kitabı okurken kendi dilimden bir şeyleri bulduğumda bu beni çok etkiliyor. Dolayısıyla İskender Pala'nın kitaplarını çok severim. Mavi Gözlü Dev Adam- Nazımın şiirini severim. Sadece tek tip kitap okunmamalı. Çocukluğumda ulaşımından dolayı bizim eve gazete haftalık girerdi. Pazartesi akşamları bizim gazete akşamımızdı. Eve misafir kabul edilmezdi. 7 günlük gazeteler hatim edilirdi. Babam o zaman derdi ki kızım bir düşünceye takılı kalmayın. Muhafazakâr bir kesimin gazetesini okurken, liberal bir kesimin gazetesini de okuyacaksınız ki muhakeme yeteneğinizle ortaya bir şeyler koyabilin.

Kendinize eleştirel bir bakış açısıyla baktığınızda kendinizde beğendiğiniz ya da beğenmediğiniz yönleriniz nelerdir?

Beğenmediğim yönlerden başlayalım. Aşırı duygusalım. Bunun bir yönetici, bir eğitimci olarak bana zarar verdiği zaman dilimleri çok oluyor. İkincisi çok tez canlıyım. Her şey bir an önce olsun bitsin istiyorum. Son zamanlarda istemediğim tek şey 2. Doktoramın bitmesi. İkinci doktoramı klinik psikolojide yapıyorum, bunun bitmesini istemiyorum. Neden? Çünkü çok hoşlanıyorum. Birinciyi de çok acele yaptım ya hiçbir şey anlamadım. Tadını alamadım diye uzasın uzasın diyorum. Çünkü okudukça besleniyor insan.

Her gün kendinize ayıracağınız fazladan bir saatiniz olsaydı bunu nasıl değerlendiriyor olurdunuz?

Okurdum. Kesinlikle uyumaz okurdum. Bununla ilgili olarak bir anımı paylaşmak istiyorum. Akademik kariyerime başlamadan önce benim için dönüm noktası olan bir köşe yazısı okumuştum. Hiç unutamıyorum, belki de akademik kariyerimi bu yazıya borçluyum. Yazıda zamanının büyük bir bölümünü uykuda geçirenlere atıf yapılıyordu. Her gün 5-6 saatlik bir uykunun yeterli olduğunun bilimsel olarak kanıtlandığı, daha fazla uykunun üzerimize bir yük olduğu, bu yükün çuvalımıza attığımız bir taş olduğu ve o taşı her gün fazladan taşıyarak bedenimizi yorduğu yazılıyordu. Onun yerine normalde 8 saat uyuyorsanız, bunu önce 1 saat indirin 7 saat uyumaya başlayın. O 1 saat boyunca ise sevdiğiniz bir şeyi öğrenmeye çalışın. Uzmanı olmak istediğiniz bir konu üzerinde yoğunlaşın. O bir sene boyunca günlük bir saat hep o konuyla ilgili hem dem olur ve ona kafa yorar onunla yoğrulursanız o 1 senenin sonunda o bir saatle o konuda uzman olduğunuzu göreceksiniz diyordu.

Üniversiteye kaç yılında başladınız, üniversitenin adı ve okuduğunuz bölüm hakkında bilgi verebilir misiniz?

Üniversitede lisans hayatım 1995 yılında başladı, 1999 yılında bitti. Anadolu Üniversitesi İletişim bölümü çıkışlıyım. Araya 3 yıl girdikten sonra da yüksek lisans hayatım başladı.

Okuduğunuz üniversitenin karakteriniz açısından size katkıları oldu mu, olduysa örnek verebilir misiniz?

Aslında onu sadece üniversite olarak tanımlamamak lazım, yaptığım her işin bana karakter anlamında bir faydası oldu. İletişimci olmak zaten yaşamımda olmazsa olmazlardandı benim için. Mesela danışmanlık yaptığım bu kurum çatısı altında yaklaşık 180 tane öğretmen var. Matematikçiyle konuşurken diyorum ki “İyi bir matematikçi olabilirsiniz ama iletişiminiz çok iyi olmazsa bu bilgi sadece sizde kalır”. Mesela ODTÜ matematik mezunusun ama öğrendiklerini iyi bir şekilde ifade edemiyorsun o zaman o bilgi sadece sende hapis olur. İletişimin çok iyi olmasıyla, enerjinin çok iyi olmasıyla öyle bir köprü kuracaksın ki karşıdaki öğrenciyle o köprüden matematiği geçireceksin. Güzel konuşmak çok önemli bir şey o yüzden. Eğitimci olmak iyi bir rol modeli olmaktır aslında. Ek olarak eski TRT kökenliğimde bir dönem hayatımda spikerlikte vardı.

Kaç yıldır bu işi yapıyorsunuz? Sizi en çok zorlayan tarafı nedir?

Kaç yıldır bu işleri yapıyorsunuz diyelim. Birazı eğitimcilik, birazı yöneticilik. En büyük keyif aldığım şeyi söyleyeyim öncelikle konferans eğitimcisi olmak. Haftanın 4 günü konferans eğitimciliği yapıyorum diğer kalan 3 günde yöneticilik diyelim. Günde 12 saat boyunca ayakta stiletlerimin üstünde saatlerce hiç ara vermeksizin konuşabilirim. Hiç yorulmadan. Neden? Çünkü çok seviyorsun başka bir açıklaması yok. Zorluğu nedir dersin, akademik dünyada biraz zorluğu var çünkü biraz daha samimi davranayım, insan girince işin içine ister istemez ego da girmeye başlıyor. Ego girmeye başlayınca insanlar seni üzmeğe başlıyor, insanı duygular bunu üzerine geçiyor. Hakkıyla işini yapmadığını gördüğüm insan profili ve eğitimci profili beni en zorlayan şey. Böyle insanlara tahammül edemiyorum!

Şu anki mesleğiniz ile ilgili kendinizi geliştirmek adına ne gibi uğraşlar verdiniz, verdiğiniz bu uğraşlar sonucunda karşınıza beklenmedik olaylar çıktı mı?

Buna çok yatırım yaptım. Bu çok güzel bir soru. Bahsettiğim gibi eğitimcilik hayatımda iletişim seminerleri verirken bu alanda adabı muaşeret anlatıyordum, zarafeti anlatıyordum, iş kültürünü anlatıyordum ve protokolü anlatmaya başladım. Çünkü daha önce söylediğim gibi makamda çalıştığınızda protokolü çalışıyorsunuz. Türkiye’ye bakınca bunu bir eğitimi yok o zaman

ne yapacaksın, yurt dışına çıkacaksın. Bu işin yeri neresi İngiltere, Fransa ve Amerika'nın bir bölümü diyebilirim. O zaman Fransa'ya gittim yaklaşık 1 ay Paris'te sırf protokol akademisinde ders aldım. Bakanlık beni resmi olarak gönderdi ama maddi olarak karşılamadı. Ben o dönemde işimden güzel kazandığım için öyle bir yatırım yaptım ki herkesin dudağı uçukladı. Oraya gidip eğitimi aldıktan sonra ayaklarınız yere daha sıkı basıyor. Böylece protokol eğitimi Fransa'dan protokol akademisinden alındı ardından işin içine imaj girdi, kişisel marka girdi. Öyle olunca bunu yeri İngiltere Londra'da böylece yaklaşık 1 yıl kadar Londra'da imaj enstitüsünde eğitimler alındı. İkisi bir arada olunca daha iyi sonuçlar aldım. İnsanlar eğitim olsa da gitsem derken ben eğitimleri seçerek gitmeye başladım ki bu çok güzel bir şey. Cumhurbaşkanlığından tut, meclis, genelkurmay, şimdiki bürokratlar, eski bürokratlar, gelecek bürokratlar hepsi bir şekilde eğitimlerime katılan ve gecelerce, günlerce, saatlerce onlarla eğitim yaptıktan sonra ülke gündeminin yönlendirilmesi ve eğitimciliği adına atılan çok güzel imzalar bunlar.

İşiniz ile ilgili başarılarınız nelerdir? Aldığınız ödüller ya da yayınlanmış olan eserleriniz var mı?

En güzel şekerlemeler onlar. Daha geçen hafta en son ödülü aldım. Protokol dergisinin 2. Ödülüydü. Geçen sene bana Türkiye'nin en iyi protokol eğitimcisi ödülünü vermişlerdi. Bu sene de Türkiye'nin en idealist protokol eğitimcisi. Bu sene daha kıymetli benim için çünkü 'idealist' kelimesi çok keyifli bir kelime, çok hakkını vermek istediğim bir kelime benim için çünkü 'idealist' bir babanın kızı olarak işte belki de görev teslim alıyormuşum gibi oluyor. Bir şeyleri iyi yaptığımda gözlerim doluyor onun içinde ödülleri alırken çok duygulanıyorum. Onun dışında işimle ilgili adları; 'Kamusal alanda protokol kuralları', 'Sosyal alanda adabı muaşeret ve zarafet kuralları' olmak üzere 2 yayınlanmış kitabım var. Fransa'da eğitim alırken orada birlikte eğitim aldığım o akademinin kitabını da Türkiye'de ortak çeviri çıkaralım diye hazırlıklar yapıyoruz, olursa üçüncü kitap yolda diyelim. Bunu dışında evet birçok ödül alıyorum çok keyifli onlar. Yaptığınız işin bir işe yaradığını görüyorsunuz, hayatlara dokunduğunuzu ve yaşama iz bıraktığınızı görüyorsunuz. Durmak yok yola devam diyorsunuz.